

زنان و قدرت

یک بیانیه

مری بی‌پرد

ترجمه
شبنم سعادت

فرهنگ‌نشر نو
با همکاری نشر آسیم
تهران-۱۳۹۸

فهرست مطالب

پیشگفتار / ۷

صدای زنان در اجتماع / ۹

زنان در قدرت / ۴۵

سخن آخر / ۸۱

می‌خواهم تقریباً از همان آغاز سنت ادبی غرب شروع کنم، از اولین نمونه ثبت شده که مردی به زنی می‌گوید «خفه شو»؛ به او می‌گوید صدایش نباید در ملاءعام شنیده شود. دارم به لحظه‌ای فکر می‌کنم که همان ابتدای اودیسه هومر، حدود ۳۰۰۰ سال پیش، جاودانه شد. ما امروزه اودیسه را داستان حماسی اودیسیوس و ماجراها و مشقت‌هایی می‌دانیم که پس از جنگ تروا در راه بازگشت به خانه از سر گذراند، در حالی که همسرش پنه‌لوپه ده‌ها سال وفادارانه چشم‌انتظارش ماند، و خواستگارهایی را که مصرانه خواستار ازدواج با او بودند از سر باز می‌کرد. اما اودیسه داستان تِلماخوس^۱، پسر اودیسیوس و پنه‌لوپه، هم هست. داستان بزرگ شدنش است که در روند شعر پسر بچه رشد می‌کند و مرد بالغی می‌شود. این فرایند در کتاب اول شعر آغاز می‌شود،

کرده است. در ادبیات یونانی هومری این واژه به خطابه مقتدرانه در ملاعام اشاره دارد، نه گپ، وراجی یا شایعه‌پراکنی که هرکسی - از جمله زنان، یا به‌ویژه زنان- قادر به انجامش هستند.

۱. روی این کوزه آتنی قرن پنجم (ایتاکا در دوران غیبت اودیسه)، پنه‌لویه به تصویر کشیده شده که پای دار بافندگی‌اش نشسته (بافندگی همیشه از مشخصه‌های زن خوب یونانی بوده است) و پسرش تلماخوس مقابلش ایستاده است.

وقتی پنه‌لویه از اقامتگاه شخصی‌اش به تالار بزرگ قصر می‌آید، و نقالی را می‌بیند که برای جماعت خواستگاران‌ش حماسه‌خوانی می‌کند؛ از مشقت‌هایی می‌خواند که قهرمانان یونانی در راه رسیدن به خانه متحمل می‌شوند. برای پنه‌لویه جذاب و سرگرم‌کننده نیست، و مقابل همه از او می‌خواهد شعر دیگری برگزیند، شعری شادتر. این‌جاست که تلماخوس جوان مداخله می‌کند، می‌گوید: «مادر، به اقامتگاهت بازگرد، و به کار خود مشغول شو، بافندگی و کارهای زنانه... سخنوری کار مردان است، جمیع مردان، و بالاتر از همه من؛ زیرا در این خاندان اختیار و اقتدار با سخن من است.» پنه‌لویه می‌رود، و به طبقه بالا بازمی‌گردد.

اندکی مضحک است جوانکی که پشت لبش تازه سبز شده پنه‌لویه عاقله‌زن جاف‌فاده را ساکت می‌کند. اما نمونه خوبی است که اثبات می‌کند درست همان جایی که مستندات مکتوب فرهنگ غرب آغاز می‌شود، صدای زنان در قلمرو اجتماعی شنیده نمی‌شود. وانگهی، به‌گفته هومر، بخش لاینفک رشد و تربیت مردان فراگیری و تسلط بر نطق و خطابه و به سکوت واداشتن جماعت نسوان است. واژگانی که تلماخوس به کار می‌گیرد نیز در نوع خود مهم و معنی‌دار است. وقتی می‌گوید «سخنوری کار مردان است» واژه‌ای که به کار می‌برد mythos^۱ است، البته نه به‌مفهومی که در قالب myth^۲ برای ما پیدا

۱. برای یونانیان باستان این واژه به‌معنای داستان واقعی بود، داستانی که از سرچشمه حقیقی جهان و بشر پرده برمی‌دارد.

۲. در فهم عامه به‌معنای اسطوره و به روایت‌هایی از پیدایش در دوران باستان که جنبه افسانه‌ای دارد اطلاق می‌شود.